TEZAURUL DE MONEDE REPUBLICANE ROMANE DE LA CONȚEȘTI

(raionul Adjud, reg. Bacău)

DE

EM. BOLD

În ziua de 5 iunie 1955, în satul Conțești, comuna Sascut-Sat, raionul Adjud, copiii locuitorilor Dumitrache Matei și Mihalache M. Matei jucîndu-se, au dat peste un vas plin cu denari romani de argint. Dintre aceștia 95 de monede au fost predate lui V. Palade, inspector cultural al fostei regiuni Bîrlad, de la care au ajuns la Muzeul regional al orașului Bîrlad.

Alte 41 monede din același tezaur au fost adunate de subsemnatul, după cum urmează : 17 de la locuitorii Burghelea Gh. și Lupu Constantin din Sascut-Sat, 14 de la Apostol Gh., directorul școlii elementare din aceeași comună ; 4 de la Costea Mihai, director de școală și 1 de la locuitorul Brînză Grigore din Conțești ; 1 de la locuitorul Olaru Ion ; 2 de la studenta Văcăreanu Lucia, din Sascut-Tg. și 2 de la Adăscăliței Vasile, profesor din Iași.

Din informațiile obținute la fața locului, rezultă că numai o mică parte din monedele tezaurului s-au împrăștiat și nu au mai putut fi găsite.

Deci, din acest tezaur s-au putut recupera 136 monede în stare bună de conservare și neoxidate, majoritatea datînd din epoca republicană romană și numai cîteva din vremea lui Augustus.

Locul descoperirii se află la marginea de nord a satului Conțești, pe coasta vestică a „Dealului Cojocaru", care coboară în trepte spre albia secată a unui pîrîiaș. Tezaurul a fost descoperit de copiii amintiți mai sus pe una din aceste trepte care formează hotarul dintre grădina lui Zamfir Ion și Bulin Ion din Conțești.

Vasul în care s-au păstrat monedele a fost spart și aruncat, nemaigăsindu-se la fața locului decît doar cîteva bucăți, lucrate la roată, din pastă fină de culoare cenușie. Fragmente ceramice asemănătoare, din La Tène-ul dacic, sînt împrăștiate pe toată coasta Cojocarului, ceea ce ne face să presupunem, că tezaurul a fost descoperit în cuprinsul unei așezări dacice.

În afară de aceasta, locuitorul Matei Petre, care a săpat pe această coastă, ne-a informat că la o adîncime de aproximativ 0,30 m a găsit un vas întreg plin cu cenușă și fragmente de cărbune, precum și alte vase fragmentare pe care le-a pierdut.

În cele ce urmează prezentăm lista monedelor descoperite, indicînd la fiecare în parte greutatea, diametrul, numele magistratului sau a împăratului, anul emisiunii, atelierul și bibliografia [1]). De asemenea, la rubrica observații sînt menționate piesele uzate și variantele.

1) Monedele au fost identificate cu sprijinul tov. Bucur Mitrea, de la Cabinetul numismatic al Muzeului Național de Antichități din București. În lista monedelor sînt următoarele abreviațiuni bibliografice : G r u e b e r H. A., *Coin of the Roman Republic in the British Museum*, London, 1910 ; B a b è l o n E., *Description historique et chronologique des monnaies de la République Romaine, vulgairement appellés monnaies consulaires*, Paris, 1866.

Nr. de ord.	Greut. în gr.	Diam în mm	Numele magistratului	Anul î. e. n.	Atelier	Bibliografie	Obs.
1.	3,86	18x17	Fără nume de magistrat	217-196	Roma	Grueber 446	denar
2.	3,15	20x16	Idem	sec II î. e. n.	—	—	uzat
3.	3,37	17	C. Iunius	172-151	Roma	Grueber 6[illegible]0	
4.	3,66	18x17	P. Sulla	172-151	„	„ 828	
5.	3,43	18x16	M. Iunius Silanus	172-151	„	„ 867	
6.	3,64	18x17	D. Maianus	172-151	Italia	„ 434	
7.	3,46	17x16	C. Renius	150-125	Roma	„ 885	
8.	3,53	20x18	Sextus Pompeius Fostlus	150-125	„	„ 926	denar uzat
9.	3,76	20	Idem	150-125	„	„ 926	
10.	3,53	19x18	Idem	150-125	„	„ 926	
11.	3,74	18x17	Cn. Lucretius Trio	150-125	„	„ 929	
12.	3,61	18x18	Idem	150-125	„	„ 931	
13.	3,62	19x18	M. Baebius Tampilus	150-125	„	„ 935	
14.	3,68	20x19	Aurelius Rufus	150-125	Italia	„ 446	
15.	3,56	18x17	M. Carbo (?)	150-125	„	„ 472	denar uzat
16.	3,82	17	C. Plutius	15 -125	„	„ 454	
17.	3,79	18x17	Q. Minucius Rufus	150-125	„	„ 464	
18.	3,77	19x16	M. Fannius	150-125	„	„ 468	
19.	3,50	19x17	M. Papirus Carbo (?)	150-125	„	„ 476	
20.	3,70	19	L. Antestius Gragulus	124-103	Roma	„ 976	
21.	3,66	20x18	M. Marcius	124-103	„	„ 1008	
22.	3,64	18x17	Q. Caecilius Metellus	124-103	„	„ 1053	
23.	3,77	17	Q. Fabius Labeo	102-100	Italia	„ 494	
24.	3,75	20x17	Idem	102-100	„	„ 494	
25.	3,64	18	Idem	102-100	„	„ 494	
26.	3,78	20	M. Tullius	102-100	„	„ 502	
27.	3,80	18x17	L. Postumius Albinus	99-95	Roma	„ 1129	
28.	3,84	17x18	M. Caecilius Metellus	94	„	„ 1146	
29.	3,60	18x17	Q Fabius Maximus	94	„	„ 1157	
30.	2,75	17	M. Sergius Silus	99-94	Italia	„ 512	
31.	3,45	16	M. Cipius	99-94	„	„ 522	
32.	3,72	16	Idem	99-94	„	„ 522	
33.	3,84	18x17	L. Flaminius Cilo	99-94	„	„ 537	
34.	3,82	18x17	Idem	99-94	„	„ 537	
35.	3,83	16	Numerius Fabius Pictor	93	Roma	„ 1172	
36.	3,74	20x19	C. Serveilius	93-92	Italia	„ 540	
37.	3,68	18	Idem	93-92	„	„ 540	
38.	3,58	19x18	Ti. Veturius Barrus	93-92	„	„ 550	
39.	3,76	19	L. Pomponius	92	Roma	„ 1191	
40.	3,73	18	Appius Claudius, Titus Mallius	91	„	„ 1290	
41.	3,74	18	Appius Ciaudius, Titus Mallius	91	„	„ 1293	
42.	3,28	19x18	L. Cornelius Scipio Asiagenus	91	„	„ 1379	Variantă
43.	3,65	20x19	C. Fonteius	91	Italia	„ 603	
44.	3.73	18	C. Coilius Caldus	90	Roma	„ 1445	Variantă
45.	3,53	17	Idem	90	„	„ 1448	
46.	3,72	19x18	L. Appuleius Sartuninus	90	„	„ 1534	
47.	3,67	19	L. Thorius Balbus	90	„	„ 1623	
48.	3,82	20x18	Idem	90	„	„ 1623	

Nr de ord.	Greut. în gr.	Diam în mm	Numele magistratului	Anul î. e. n.	Atelier	Bibliografie	Obs.
49.	3,66	19	L. Memmius	90	Italia	Grueber 643	
50.	3,28	18x17	P. Porcius Laeca	90	,,	,, 649	
51.	3,91	18	Q. Minucius Thermus	90	,,	,, 653	
52.	2,91	18	Idem	90	,,	,, 653	
53.	3,69	17	M. Porcius Cato	90	,,	,, 657	
54.	3,72	17x16	Idem	90	,,	,, 657	
55.	3,16	23x20	L. Sentius	89	Roma	,, 1649	
56.	3,56	18x19	P. Servili Rulli	89	,,	,, 1672	
57.	3,29	20x19	Idem	89	,,	,, 1672	
58.	3,91	20x18	L. Postumius Albinus C. Poblicius Malleolus	89	Italia	,, 724	
59.	3,90	17x16	D. Iunius Silanus	88	Roma	,, 1806	
60.	3,77	18x17	L. Calpurnius Piso Frugi	88	,,	,, 1859	
61.	3,63	18x17	Idem	88	,,	,, 1895	
62.	3,82	18x17	Idem	88	,,	,, 2009	
63.	3,22	17	Idem	88	,,	,, 2070	
64.	3,71	18	Idem	88	,,	,, 2009	
65.	2,83	18x15	Idem	88	,,	,, 1895	
66.	3,82	18x16	L. Calpurinius Piso Frugi	88	,,	,, 1895	
67.	3,58	17	Q. Titius	87	,,	,, 2225	
68.	3,92	19x16	Idem	87	,,	,, 2225	
69.	3,78	18x17	Idem	87	,,	,, 2220	
70.	3,44	18x17	L. Rubrius Dossenus	86	,,	,, 2448	
71.	3,58	21x19	C. Licinius Macer	85	,,	,, 2467	
72.	2,73	18	Idem	85	,,	,, 2467	
73.	3,49	20x19	L. Iulius Bursio	85	,,	,, 2485	
74.	3,93	19x18	Idem	85	,,	,, 2487	
75.	3,58	19x18	Idem	85	,,	,, 2485	
76.	4,12	18	Publius Crepusius	83	,,	,, 2664	
77.	3,53	17	Idem	83	,,	,, 2673	
78.	3,84	17x16	Idem	83	,,	,, 2686	
79.	3,69	16	Idem	83	,,	,, 2686	
80.	3,65	18x17	Antonius Balbus	82	,,	,, 2768	denar dințat
81.	3,81	18x17	Idem	82	,,	,, 2755	idem
82.	3,22	18	Q. Postumius Albinus	82	,,	,, 2839	idem
83.	3,73	19	C. Marius Capito	82	,,	,, 2855	idem
84.	3,32	18	Idem	82	,,	,, (după avers) 2859	denar hibrid dințat
85.	3,52	18x17	L. Manlius, L. Cornelius Sula	82-81	Est	,, 5	
86.	3,92	15	Idem	82-81	,,	5	
87.	3,03	18	Idem	82-81	,,	,, 5 ,, (după avers)	probabil contra-facere barbară
88.	3,23	18	C. Annius Luscus, L. Fabius Hispaniensis	82-80	Spania	,, 1	
89.	3,72	18x17	C. Poblicius	81	Roma	,, 2896	denar dințat
90.	3,52	18	Idem	81	,,	,, 2900	idem
91.	3,71	19x18	Idem	81	,,	,, 2906	idem
92.	3,79	19x18	C. Naevius Balbus	81	,,	,, 2926	idem
93.	3,66	19x18	L. Papius	80	,,	,, 2977	idem
94.	3,85	21x18	Idem	80	,,	,, 2977	idem
95.	3,34	18x17	Ti. Claudius	80	,,	,, 3125	(tip apropiat) denar dințat

Nr. de ord.	Greut. în gr.	Diam în mm.	Numele magistratului	Anul î. e. n.	Ate-lier	Bibliografie	Obs.
96.	3,67	18x17	Idem	80	Roma	Grueber 3129	denar dințat
97.	3,73	18x17	L. Procilius Filius	78	„	„ 3147	
98.	3,80	18	M. Volteius	78	„	„ 3158	
99.	3,80	18x17	Idem	78	„	„ 3154	
100.	3,31	17	Idem	78	„	„ 3154	
101.	3,65	18x17	Idem	78	„	„ 3154	
102.	3,35	16	L. Farsuleius Mensor	75	„	„ 3306	
103.	3,17	18x15	Paullus Aemilius Lepidus	71	„	„ 3373	
104.	3,78	19x18	Idem	71	„	„ 3373	
105.	3,72	19x18	L. Scribonius Libo	71	„	„ 3377	
106.	3,73	18x16	L. Rosci Fabati	70	„	„ 3394	
107.	3,78	17x18	M. Plaetorius Cestianus	67	„	„ 3595	
108.	3,63	17	M. Nonius Sufenas	62	„	„ 3820	
109.	3,93	17	C. Considi Noniani	62	„	„ 3830	
110.	3,86	20x17	Q. Caepio Brutus	59	„	„ 3861	
111.	3,66	16	Q. Pompeius Rufus	57	„	„ 3885	
112.	3,08	17x18	L. Marcius Philippus	56	„	„ 3890	
113.	3,75	16x19	Idem	56	„	„ 3890	
114.	3,96	17	L. Marcius Philippus	56	„	„ 3890	
115.	3,71	17	Idem	56	„	„ 3890	
116.	2,60	17	Faustus Cornelius Sulla	54	„	„ 3909	
117.	3,95	17x18	Man. Acilius Glabrio	50	„	„ 3943	
118.	3,50	17x18	Idem	50	„	„ 3943	
119.	3,72	15x19	C. Vibius Pansa	49	„	„ 3973	
120.	3,85	16x17	C. Iulius Caesar	48	Est	„ 31	
121.	3,73	17x18	Man. Cordius Fufus	46	Roma	„ 4040	
122.	3,80	18x19	C. Iulius Caesar	46	Africa	„ 21	
123.	3,64	18	T. Carisius	45	Roma	„ 4056	
124.	3,78	15x17	Idem	45	„	„ 4060	
125.	3,55	18	Idem	45	„	„ 4073	
126.	3,43	18x19	Idem	45	„	„ 4073	
127.	3,70	17	P. Accoleius Lariscolus	41	—	Babelon I. (Accoleia) (Acilla 4)	denar hibrid
128.	3,30	17x18	L. Mussidius T. F. Longus	38–37	Est	Grueber 141	denar hibrid
129.	3,88	17x18	P. Clodius	38	Roma	„ 4290	
130.	3,91	19	Ti. Sempronius Gracchus	37	„	„ 4314	
131.	3,76	18x20	M. Antonius	36	Est	„ 147	
132.	3,76	20	Octavian Augustus	24–20	Roma	„ 4388	variantă
133.	3,83	19x20	Octavian Augustus	16–15	Gallia	„ 154	
134.	3,55	19x20	L. Aquillius Florus	14	Roma	„ 4545	
135.	3,83	19x20	Octavian Augustus	14–12	Gallia	„ 175	
136.	3,83	19	Idem	5–3	Gallia	„ 221	

Deși cîteva piese monetare s-au împrăștiat din tezaurul de la Conțești, monedele descrise ne permit totuși să facem unele observații de ordin numismatic și istoric.

Cele 136 monede aparțin la 87 magistrați monetari, iar potrivit datelor stabilite de Grueber, 96 piese provin din oficinele Romei, 26 din atelierele monetare din Italia, 4 din provinciile estice ale imperiului (Peninsula Balcanică sau Asia Mică, nr. 85, 86, 120, 131), 3 din Gallia (nr. 133, 135, 136), 1 din Spania (nr. 88) și 1 din Africa (nr. 122). Cea mai veche monedă datează din 217–196 î.e.n., iar cea mai recentă din anii 5–3 î.e.n.

În afară de acestea, trebuie menționate alte 4 piese, găsite în același tezaur, dintre care una este probabil o contrafacere barbară (nr. 87), iar trei sînt monede hibride, adică îmbină două fețe de la două monede diferite (nr. 84, 127, 128). Fenomenul acesta era destul de frecvent în antichitate și asemenea piese se găsesc în multe tezaure descoperite pe teritoriul R.P.R. [2]). Restul monedelor sînt cunoscute, în general, din publicațiile și cataloagele de specialitate.

Am menționat de la început că starea de conservare a monedelor este destul de bună, întrucît ele au putut fi identificate, fără o curățire prealabilă. Fac excepție doar trei monede (nr. 2, 15, 19), care sînt foarte tocite, iar altele două sînt rupte. Prima (nr. 12) a fost ruptă din vechime, iar a doua (nr. 90) de găsitori.

La cîntărirea lor s-a constatat că cele mai multe monede au greutatea normală, cu variațiuni între 3.9 gr și 3,5 gr, una singură avînd greutatea peste cea normală (nr. 76 = 4,12 gr), iar 27 sub greutate normală, între 3,4 gr și 2,6 gr. Între acestea din urmă se includ două monede hibride (nr. 84 = 3,32 gr și nr. 128 = 3,30 gr) și moneda care este probabil contrafacere barbară (nr. 87 = 3,03 gr). Diferența de greutate a monedelor se datorește unor erori de cîntărire din antichitate și nu unor perioade de decădere economică [3]).

Ca și în celelalte tezaure găsite pe teritoriul patriei noastre, multe monede din tezaurul de la Conțești au gravate pe ele niște incizii în formă de cerc, linii curbe, triunghiuri, spirale etc., denumite contra marcă, făcute cu scopul probabil de a verifica calitatea metalului din care erau confecționate [4]).

Din descrierea monedelor se poate observa că ele au o continuitate aproape perfectă, începînd din anul 172 î.e.n. pînă la anul 45 î.e.n. După această dată ne apar două monede hibride din jurul anilor 41–37 î.e.n. iar după un gol de 12 ani urmează alți cinci denari, dintre care patru de la Octavian Augustus și una de la L. Aquillius Florus, cu emisiuni între anii 24–3 î.e.n.

Cea mai mare frecvență a monedelor o constatăm în prima jumătate a sec. I î.e.n., cînd procentajul față de numărul total al pieselor este de 70,57%, ca să scadă brusc la 13,22%, între anii 50–3 î.e.n. Deci, numărul scade cu cît ne apropiem de ultima monedă, care indică perioada *post quem* de îngropare a lor, fenomen destul de obișnuit la multe tezaure din epoca republicană romană [5]).

Se pune întrebarea : cum au ajuns aceste monede aici ? În legătură cu aceasta, trebuie să se aibă în vedere că satul Conțești se află la încrucișarea a două mari căi naturale : valea Siretului, care parcurge Moldova de la un capăt la altul și face legăturile cu gurile Dunării, și valea Trotușului, care taie Munții Carpați și face accesibilă trecerea din Moldova în Transilvania prin pasul Ghimeș Palanca [6]). Teritoriul cuprins între aceste două rîuri este un platou, pe care au locuit oamenii încă din prima epocă a fierului [7]), iar mai tîrziu, în epoca dacică, a avut un rol important prin așezarea de la Poiana-Tecuci, care prin poziția ei dominantă, putea supraveghea drumurile comerciale de pe valea Trotușului și valea Siretului, pînă dincolo în Dobrogea spre Măcin și Isaccea [8]). Triburile dacice aflate în calea drumurilor comerciale de pe văile Prutului, Bîrladului, Siretului și Trotușului, au putut face schimb de mărfuri mai întîi cu negustorii greci și apoi cu cei romani, care veneau din sudul Dunării și pătrundeau dincolo de granițele imperiului în vederea desfacerii produselor lor.

---

2) B. Mitrea, *Le trésor de Farcașele.* în Dacia IX–X, 1941–44, p. 380 și urm. ; M. Macrea și I. Berciu, *Două tezaure de monede romane,* în Apulum I, 1939–42, p. 187.

3) B. Mitrea, *Monede din timpul Republicii romane,* în Materiale arheologice, p. 580.

4) *Ibid.*, p. 581 și M. Macrea și I. Berciu, *op. cit.*, p. 189.

5) M. Macrea și D. Protase, *Tezaurul de monede imperiale romane de la Geomal,* în «Studii și cercetări științifice». Cluj, V, 3–4, 1954, p. 537.

6) V. Pîrvan, *Castrul de la Poiana și drumul roman din Moldova de Jos,* în Anal. Acad. Rom., tom. XXXVI, p. 27 ; Radu et Ecaterina Vulpe, *La station préhistorique de Perchiu, près de Huruiești,* în Dacia III–IV, 1927–32, p. 165 ; I. Macrea, *Contribuții la un repertoriu numismatic al Daciei,* în Analele Institutului de Studii Clasice, I, 1928–1932, pp. 131–132, Cluj ; Radu Vulpe, *Piroboridava,* în «Viața romînească», XXII, 9–10, p. 309, București, 1930 ; D. Tudor, *Tezaurul de denari imperiali romani de la Muntenești,* în «Studii și cercetări științifice», V, 3–4, p. 386, Iași, 1954.

7) În apropierea tezaurului de la Conțești au fost descoperite în toamna anului 1955 trei așezări hallstattiene : la Conțești în punctele „La Cimitir“ și „La Nuci“ și la Bălcuța pe „Dealul Bălcuței“.

8) V. Pîrvan, *Castrul de la Poiana,* p. 94.

Deci, moneda romană în această perioadă, fiind atrasă de producţia locală geto-dacică, a pătruns din sud în Moldova, contribuind la adîncirea procesului de diferenţiere socială dintre aristocraţia tribală şi comunitatea obştească [9]). În sprijinul acestei ipoteze se poate invoca şi faptul că tezaurul s-a găsit într-o aşezare dacică. În acest caz numai un localnic deţinător al unei sume atît de importante putea în vremuri de nesiguranţă să-şi ascundă tezaurul monetar în apropierea locuinţei lui.

O altă observaţie care se desprinde din cercetarea tezaurului este aceea a numărului mic de monede în perioada de după anul 45 î.e.n., cînd, prin uciderea lui Burebista, statul acestuia s-a împărţit mai întîi în patru şi apoi în cinci părţi. S-au produs acum importante frămîntări interne, regii, ducii şi căpeteniile dacice luptîndu-se între ei [10]). La acestea se adaugă şi pericolul roman, care se accentuează, contribuind la nesiguranţa generală care era caracteristică vremii. Toate acestea au oprit pentru un timp dezvoltarea în continuare a schimbului de mărfuri între elementele locale şi negustorii romani.

În afară de aceasta, geto-dacii, împreună cu sarmaţii, făceau dese incursuni de pradă în sudul Dunării, fapt care a dus la un şir de lupte între aceştia şi romani în anii 29/28 î.e.n. [11]), 19 î.e.n. şi 4 şi 6–7 e.n. În faţa acestei situaţii, Augustus a fost nevoit să creeze un comandament nou al Moesiei pentru a păzi Dunărea la vărsarea ei, iar regatul clientelar al odryzilor a primit sarcina de a păzi ţărmul înalt împotriva geto-sarmaţilor. O dată cu izbucnirea marii răscoale ilyro-pannonice, geto-dacii au atacat cetatea Aegysus (Tulcea), iar în anul 15 e.n., ei au ocupat pentru puţin timp cetatea Troesmis, punct strategic, de unde puteau supraveghea trecerea în Moldova sudică şi cîmpia munteană [12]). Pe la jumătatea secolului I e.n., prin expediţia lui Ti. Silvanus Aelianus în regiunile Daciei, se face strămutarea în dreapta Dunării a mai mult de 100.000 de transdanubieni, cu femei şi copii, cu regi şi şefii lor de trib, strămutare care. avea drept scop, dezvoltarea provinciei Moesia, precum şi întărirea spaţiului de siguranţă de la Dunărea de Jos [13]). De asemenea, prin războiul pe care acesta l-a dus cu sarmaţii în anul 62, cînd a reuşit să-i înfrîngă, cuceririle romane nu s-au extins pînă în sudul Moldovei şi Basarabiei, aşa cum s-a afirmat de către unii [14]), ci, lupta s-a dat pe malul Dunării, unde, de altfel duşmanii s-au închinat steagurilor romane [15]), reuşindu-se să se pacifice vremelnic ţinuturile învecinate imperiului roman. Puţină vreme după aceasta, în anul 67–68 e.n. roxolanii au măcelărit două cohorte romane, iar în primele luni ale anului 69 guvernatorul M. Aponius Saturninus a avut de respins o nouă invazie a călăreţilor stepei [16]).

În concluzie, nesiguranţa provocată prin năvălirea din stepă a sarmaţilor, prin luptele neîncetate ale populaţiei dacice împotriva imperiului roman din ce în ce mai agresiv, precum şi prin frămîntările interne ale societăţii geto-dacice ca rezultat al contradicţiilor dintre avuţi ţi populaţia sărăcită, toate acestea sînt condiţii care ar fi putut determina şi tezaurizarea de la Conţeşti.

---

9) V. Canarache, *Atelierele monetare din antichitate şi rolul lor,* în «Studii şi referate privind istoria Romîniei», partea I, p. 184.

10) C. Daicoviciu, *Noi contribuţii la problema statului dac,* în «SCIV», IV, 1–2, 1955, p. 55.

11) C. Daicoviciu, *La Transilvania nella antichita,* p. 46.

12) V. Pîrvan, *Getica,* p. 96 şi urm.

13) D. M. Pippidi, *Tiberius Plautius Aelianus şi frontiera Dunării de Jos,* în «SCIV», IV, 3–4, 1955, p. 365 şi urm.

14) P. Nicorescu, *Ephemeris Dacoromana,* II, 1924, p. 379 şi 413 ; Radu Vulpe, *Piroboridava,* în «Viaţa romînească», XXIII, 6, 1931 ; Ecaterina Dunăreanu-Vulpe, *Un tezaur de denari romani găsit la Piroboridava,* vol. *În memoria lui V Pîrvan,* p. 126.

15) D. M. Pippidi, *op cit.,* p. 371.

16) *Ibid.,* p. 374.